

Газета створена Михайлом КАРПЕНКОМ

ЗЕМЛЯ ЧЕРКАСЬКА

№5
(875)

30
Січень
2009

Обласна громадсько-політична газета

Виходить з 1991р.

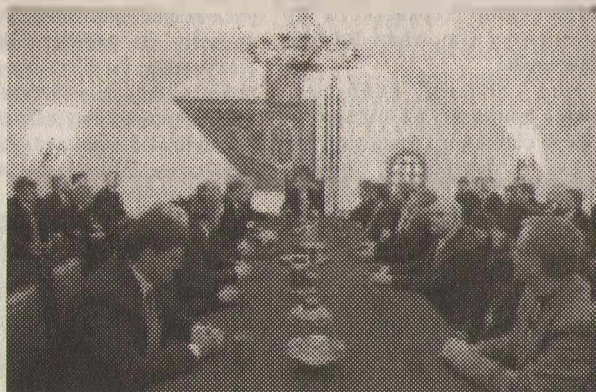
Вручив Президент

Голова Черкаської обласної державної адміністрації Олександр Червко взяв участь в урочистостях з нагоди Дня Соборності України у м. Батурині Чернігівської області.

За участю Президента України Віктора Юшенка та керівників всіх областей України у Батурині було відкрито в Національному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця» культурну композицію «Гетьманська слава», присвячену п'яти гетьманам, діяльність яких була пов'язана з Батурином.

Гості оглянули відреставровані об'єкти Великої цитаделі Батуринської фортеці, зокрема музей «Будинок Гетьмана», де було представлено витвори ювелірного мистецтва майстрів України, Польщі, Німеччини, Росії 17-початку 18 ст. Серед них - гетьманська булава, коштовний посуд, стародруки, а також копії виданих в Батурині гетьманських універсалів.

З нагоди дня Соборності Президент України Віктор Ющенко у відреставрованому Палаці Гетьмана Розу-

Серед нагороджених був і голова Черкаської обласної державної адміністрації Олександр Червко.

Указом Президента України від 16 січня 2009 року № 26 за вагомий особистий внесок у справу консолідації українського суспільства, розбудову демократичної, соціальної і правової держави та з нагоди Дня Соборності України його нагороджено орденом "За заслуги" III ступеня.

Глава держави подякував губернатору Черкащини за вагомий внесок у розбудову української незалежності, утвердження демократії, розвиток культури та духовності на теренах краю Богдана та Тараса.

Влас. інформ.

Україна і світ •

Верховна Рада скасувала постанову про призначення Володимира Стельмаха на посаду голови Нацбанку від 16 грудня 2004 року. За постанову про діяльність НБУ в період фінансової кризи та стан виконання рішень Верховної Ради з цих питань в понеділок проголосували 227 з 245 народних депутатів. У голосуванні взяли участь 155 депутатів фракції БЮТ, 26 фракції НУ-НС, 27 - КПУ і 19 - Блоку Литвина. Депутати Партії регіонів не брали участь у голосуванні.

Президент України Віктор Ющенко звернувся до Конституційного суду з поданням про визнання рішення Верховної Ради про відміну постанови про призначення Володимира Стельмаха головою Національного банку неконституційним. Про це заявив заступник глави Секретаріату Президента України - уповноважений Президента України з питань контролю за діяльністю СБУ Ігор Пукшин.

Президент Віктор Ющенко сподівається, що найближчим часом працівникам правоохоронних органів вдасться затримати людину, яка може дати свідчення про замовників вбивства журналіста Георгія Гонгадзе. Коментуючи розгляд справи Гонгадзе на сесії Парламентської асамблеї Ради Європи, Ющенко підкреслив, що в останні роки Україна робить все для того, щоб завершити розслідування цієї справи. Він нагадав, що вбивці журналіста затримані і відбувають покарання. За його словами, тепер необхідно розслідувати другу частину справи - що стоєть за замовниками.

Асоціація темношкірих художників заинувашила дружину

Ставши лідером національно-визвольної боротьби середини XVII століття, Богдан Хмельницький звернув особливу увагу на місто Чигирин, надавши йому статус столиці України.

Однак, геополітичне значення Чигирини в цей час було значно ширшим. Чому саме Чигирин стає носієм державотворчих процесів аж до визнання його столицею Української козацької держави? На наш погляд, на цей вибір впливав цілий комплекс чинників. До найважливіших слід віднести оцінку ситуації, яка склалася в середині українського козацтва впродовж 20-50 років XVII століття. Саме в цей час окреслилася негативна тенденція загострення стосунків між низовим козацтвом і "волостю" за гегемонію у державному будівництві. Це протистояння полягало у загостренні взаємостосунків між "низовим" і реєстровим козацтвом, яке призводило до братовбивчих сутичок.

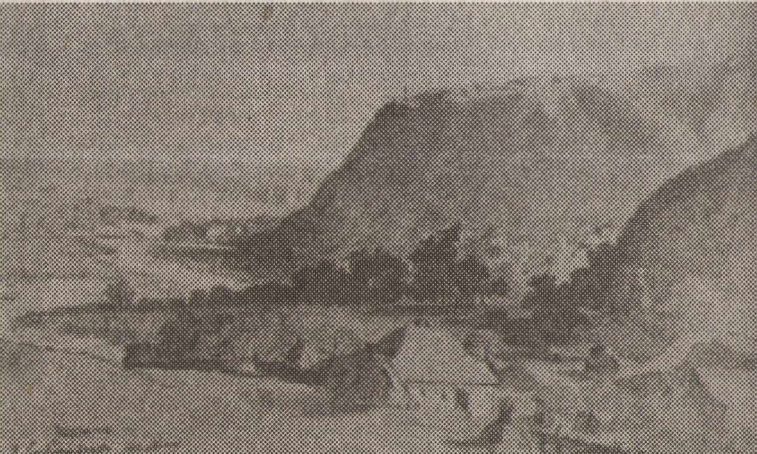
З іншого боку, вибір Чигирини столицею козацької держави, а не якогось із центрів Запорозжя, був викликаний тією обставиною, що запорозьке козацтво продовжувало носити здобитницький характер і не відображало інтересів всього населення України. Чигирин виступав тут напрочуд вдалим центром, який поєднував інтереси "низового" і реєстрового козацтва, "добитників" Низу і осілого землеробського населення "волості", став містком, який поєднував український народ у жорстокий час випробувань. Таким залишався Чигирин впродовж значного часу.

Вибір Чигирини на цю роль не був випадковим. Місто знаходилося в добре ук

Президент України Віктор Ющенко підписав Указ „Про відзначення у 2009 році 360-ї річниці подій, пов'язаних зі створенням Української козацької держави". В Указі визначено основні етапи та складові святкування у 2009 році 360-ї річниці подій, пов'язаних зі створенням Української козацької держави зі столицею у місті Чигирині.

Зокрема, Президент доручив Кабінету Міністрів України розробити разом з обласними державними адміністраціями за участю Національної академії наук України та Ради Українського козацтва план заходів з відзначення у 2009 році 360-ї річниці подій, пов'язаних зі створенням Української козацької держави зі столицею у місті Чигирині, передбачивши проведення в жовтні 2009 року у Чигирині урочистих заходів з нагоди 360-ї річниці Української козацької держави. Крім того, документом передбачено проведення у Києві Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої створенню Української козацької держави зі столицею у Чигирині. Також Віктор Ющенко доручив завершити реставраційні роботи на об'єктах історико-архітектурного комплексу „Резиденція Богдана Хмельницького" та Національного історико-культурного заповідника „Чигирин". Кабінету Міністрів України доручено забезпечити фінансування у повному обсязі заходів, передбачених цим Указом.

Нетлінна слава За Указом Президента Чигирини

на тими підземними ходами, якими стю всього козацького війська. 2

козакам дісталися скарби загальною вартістю до 10 млн. червінців). Державним скарбом розпоряджався "гетьманський підскарбій" Іван Ковалевський.

Десять шляхів з'єднували гетьманську столицю з такими містами, як Умань, Біла Церква, Мліїв, Київ; вели за кордон – у Москву, Путивль, Варшаву, Люблін. Біля Чигирини проходив і Чорний шлях, який з'єднував місто зі Стамбулом.

У Чигирині розроблялися і впроваджувалися в життя універсали, пов'язані зі становленням української державності, організацією управління тощо. "Даний з міста stolичного Чигирини" – такий підпис можна було побачити на

саме в 1648 році, в Чигирині був створений Чигиринський полк як адміністративно-територіальна і військова одиниця України. В його склад входили сотенні містечка – Суботів, Медведівка, Боровиця, Жаботин, Сміла, Кременчук та інші. На чолі полку стояв чигиринський полковник Карпо Трущенко. Полк був найбільшою надійною опорою Богдана Хмельницького.

Існує версія, що саме в своєму "стольному городі" Богдан Хмельницький карбував власну монету. До наших днів дійшли три документальних свідчення відносно цього. Перше – це записка дипломатичного агента московського царя дяка Григорія Кунакова, в якій є такі рядки: "А у Чигирині, де учинив Богдан Хмельницький мнзу (тобто монетний двір) і гроші роблять: а на тих нових грошах на одній стороні меч, а на другій його Богдана ве ім'я...". Друге свідчення – це лист подільського воєводи графа Станіслава Потоцького до короля Речі Посполитої Яна Казимира, датований 29 жовтня 1652 року. Потоцький у ньому жаліється на те, що Хмельницький у своєму свавілі зазіхнув на суверенні права короля і карбує власні гроші. А третє свідчення – це замітка від 21 грудня 1652 року в паризькій газеті про те, що козацький гетьман почав випуск власної монети, чим викликав гнів короля. Ці дані з незалежних джерел вказують, що Хмельницький, очевидно, вже заходив до того, щоб карбувати українську монету.

З цього приводу постає дискусійно-проблемне питання. Чому не відомо жодного її (тобто монети) екземпляра? Це можна пояснити лише тим, що Богдан, готуючись до масового випуску в обіг влас-

Серг
Кр

Хижо-люто
Січень крутить
Закида снігами
Насила морози
Та під Крути, т

Ми з гвинтівка
Перед нами по
А позаду Украї
Чи троянда, чи

Нас покинула
Тільки ми і Укр
І хоча печуть м
Ще страшніша

Сніг блищить і
Якось сторожко
Та назад шляху
І всі триста все

Що це? Суне т
Ворог це чи ви
Бо ж забуто гет
І отут нас тільки

Крути тут, не
Та чи голову ж
Чи хто лицарів
Забуття все нав

Спалах. Блиск.
Що у нас іше з
Перед смертю
І навіки поруч

Мертвий сніг.
Тиші біль все і
Біль летить до
Триста... Та на

Пам'ять забутт
Хто ці триста?
Ми ж немоє в

щоб перетворити місто у неприступну фортецю. Він стягував сюди гармати з Кодака та інших фортець, укріплював форпост.

Чигиринська фортеця розмішувалася на високій горі, названій в народі Богдановою (на цій горі нині височіє величний пам'ятник видатному гетьману Богдану Хмельницькому). Досить поширеними в народі є легенди, пов'язані з нею. Ось одна з них:

"Високу Чигиринську гору люди назвали Богдановою. Вона стоїть посередині Чигирини ніби насипаний курган."

Це чудодійне творіння природи виникло ніби за задумом людини, на догоду оборонцям рідної землі. З цієї гори добре видно віддалені села, гори і низи Тясмина, далекі Придніпровські рівнини і ліси. В старовину на горі була неприступна фортеця. Багато непроханих чужоземців поламали свої списи і ребра об цю гору – фортецю. Тут була розгромлена Наливайком 100-тисячна турецько-татарська орда, тут Богдан Хмельницький розтравив військом польського короля. Сталітні діди і прадіди розповідали, що всім оборонцям Чигирини і землі рідної завжди допомагали громити ворогів не тільки козаки і селяни, а й сама природа.

Одного разу Богдан Хмельницький був оточений сотисячним ворожим військом на Чигиринській горі. Козаки хоробро боронилися, але не стало води, життя людей було поставлене під загрозу.

Ворог вирішив узяти військом Хмельницького змором. На високій горі в козаків Богдана були великі запаси їжі, а води не було. Спершу почала гинути худоба, а потім і люди. І ось тут-то і прийшла на допомогу своїм синам рідна земля-матінка. Раптом на горі між кам'яними скелями забурлила свіжа джерельна вода нестримним потоком. Старі люди здогадувалися, що нібито вода пішла на гору з Тясми-

ти і невпинно, зимою і влітку, тихо дзвенить непомітним срібним струмочком".

Після початку в 1648 році Національної революції кількість населення міста почала збільшуватись, стара Чигиринська фортеця вже не могла вмістити мешканців, і вони почали оселятись під горою. Так виникло українське передмістя, яке займало плато на північний схід від фортеці. Планування нижньої частини збереглося як підоснова на регулярному плані Чигирини, складеному в 1826 році архітектором В. Гесте. На плані зображено дві невеликі площі, куди вливалися вулиці, що вели до брам у дерев'яних стінах передмістя. У забудові міста виділялися житла гетьмана і козацької старшини. Ціла посольська вулиця, будинок ратуші на головній площі, численні дерев'яні церкви. Загальний вигляд мальовничої забудови верхньої і нижньої частини міста багато в чому нагадував Київ із його Верхнім містом і торговельним Подолом. У Чигирині за часів Богдана Хмельницького мешкало понад 50 тисяч мішан і козаків. Тут зосереджувалася державна та міська адміністрація. Чигирин був одним із найбільших міст тогочасної України. За Богдана Хмельницького місто пережило період найвищого свого розвитку.

Єдиний вхід до Чигирини був лише з боку Суботова і проходив через цілу систему укріплень та підвісний тясминський міст. У великому місті було кілька торговельних майданів, а також майдани біля Спаської та Успенської церков, біля гетьманського палацу тощо. Вільна забудова створювала неповторне обличчя Чигирини XVII століття.

Тут проводились великі козацькі з'їзди, зібрання, ради. Так, наприкінці червня 1648 року в Чигирині відбулася друга (перша в Білій Церкві) загальна рада за уча-

ж року 1648 року наказ козацьким полковникам прибути на раду до Чигирини, на якій буде вирішено розірвати мир з Польщею. В другій половині грудня 1652 року Богдан Хмельницький провів у Чигирині раду старшин з питань майбутніх переговорів з польською комісією. 6 січня наступного року гетьман скликав у своїй столиці старшинську раду, що висловила проти замирення з Польщею та за проведення мобілізації козацьких полків.

У 1654 році в Чигирині відбулася рада, на якій вище духовенство устами Черкаського протопопа Федора Гурського виступило проти союзу з Московією. У липні 1656 року Богдан Хмельницький у Чигирині скликав старшинську раду для обговорення питання про укладення договору з Трансільванією. У вересні цього ж таки року у гетьманській столиці відбувся "сейм" Богдана Хмельницького з полковниками і всією старшиною.

Як видно з вищезазначених фактів, Чигиринські ради розглядали головним чином питання війни і миру, укладення міждержавних договорів і, меншою мірою, інші питання.

У гетьманській столиці знаходилася військова канцелярія та архів Української козацької держави. Архів формувался протягом 1648-1676 років з документів дипломатичного характеру, їхніх копій, листів, універсалів (після капітуляції гетьмана Петра Дорошенка значна частина документів з архіву була перевезена до Батурина, а в листопаді 1708 року під час здобуття міста російськими військами згоріла). Тут же зберігалась українська державна скарбниця. Джерелами її формування були, по-перше, податки (за різними оцінками, річна сума податкових зборів коливалася від 550 тисяч до 5 млн. польських злотих), а, по-друге, – військові трофеї (тільки після Пилявецької битви (1648 р.)

ми подушканим". Це відзначає пишність і організовані ним банкету. Очевидно, Богдан кохався в голубах, яких, як згадувалось вище, було тут безліч, любив смакувати каву, у вільний час інколи грав на цитрі чи кутив турецьку люльку. Далі, згадує посол Віміна, перед невеликим ліжком гетьмана простягає даманський килим, «в головах його висять лук і шабля, єдина зброя, яку він звичайно носить». За описом німецького священника Конрада Якоба Гільдебранта, який брав участь у складі шведського посольства Веллінга 1657 року, біля ліжка знаходився також гетьманський бунчук. Поряд із світлицею згадується «комора» до якої гетьман запрошував послів на особливо таємні переговори.

Чужоземці дивувалися, що гетьман живе «так просто і скромно». І навіть жінка зв'язельського сотника дорікала Богдану, що не так пишно живе, коли Бог дав всього багато.

Національна революція середини XVII століття дала великий поштовх для розвитку різних промислів і торгівлі. Чигирин став одним з найбільших ремісничих центрів України. Тут кувалися мечі, шаблі, списи, виготовлялися рушниці, порох та інше військове спорядження.

У ті роки в козацькій столиці при місцевих церквах і монастирі створювалися початкові школи, а в будинках козацької старшини та заможного міщанства практикувалося навчання вдома. Сам Богдан Хмельницький тримав учителя латині, мав хірурга, лікаря. Недарма арабський мандрівник Павло Алеппський, який відвідав Чигирин в 50-х роках XVII століття, писав, що «люди тут вчені, кохаються у науках та законах, гарні знавці риторики, логіки і всякої філософії...».

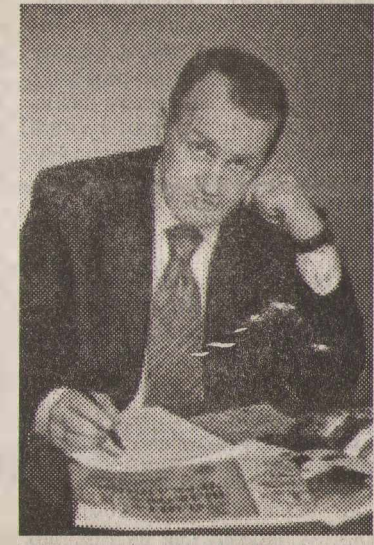
На початковому етапі Національної революції середини XVII століття, а

під Чигирином чекають своєї години повні бочки срібних монет, на яких на одній стороні меч, а на іншій – Богданове ім'я.

Після тривалої і тяжкої хвороби о 5-й ранку 27 липня 1657 року Богдан Хмельницький помер у Чигирині – столиці тогочасної України.

Смерть Богдана Хмельницького стала початком занепаду міста Чигирини. Особливо великої шкоди місту завдали гетьмани – Юрій Хмельницький і Петро Дорошенко. Прагнучи підкорити Україну, султанська Туреччина вирішила використати популярне в народі прізвище Хмельницького. Вона проголосила сина Богдана Хмельницького Юрія – гетьманом Правобережної України, присвоївши йому титул «князя Малоросійської України».

Валентин ЛАЗУРЕНКО, кандидат історичних наук, доцент, помічник ректора з гуманітарної освіти та виховання Черкаського державного технологічного університету, лауреат обласної красназвочної премії імені Михайла Максимовича.

У селі Кропивині району ста. транспортна пр. У двір будинку ваний на заокруги „Бориспіль-Злиці Золотоніські кан та стовп, в „План“. Як стало водій автобуса, пштрутом „Донецк“ стався розлив п бігті можливом лива, яке витіка ного паливного події прибув чер лотоніського ра

До уваги партійних керівників

У зв'язку з відкриттям організації обліку банку розрахунку дацією з 2 лютого дитимуться за іськими реквізитами рахунок №26 назва банку: Київ АKB "Укрспобанк Код ЄДРПОУ 2

ВСЕ ПРО ЧЕРКАШЧИНУ
Інформація

www.ck.ua